

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro podporu implementace opatření stanovených v programech zlepšování kvality ovzduší

Zóna Střední Čechy (CZ02), aglomerace Praha (CZ01)

11.10.2021, online – CISCO WEBEX

Úvodem MŽP připomnělo účel Pracovní skupiny, kterým je identifikace problémů s realizací opatření programů zlepšování kvality ovzduší (dále jen „PZKO“), metodická pomoc s plněním opatření PZKO a výměna informací mezi gestory opatření PZKO. Statut pracovní skupiny je zveřejněn na stránkách MŽP¹.

V rámci dalšího bodu byla shrnuta opatření PZKO. Dvě hlavní a klíčová opatření PZKO (PZKO_2020_1 a PZKO_2020_2) cílí na soulad spalovacích zdrojů do 300 kW jmenovitého tepelného příkonu s požadavky zákona o ochraně ovzduší, zvýšení povědomí provozovatelů o správném provozu těchto zdrojů a motivaci provozovatelů k ekologickému vytápění. Bylo zmíněno, že kromě výše uvedených opatření je vhodné do časových plánů zakomponovat rovněž podpůrná opatření, která byla zveřejněna na webu MŽP². Tato opatření nemají stanoven rámcový časový harmonogram a nejsou povinná, nicméně jejich zahrnutí do časových plánů MŽP doporučilo, neboť přispějí k dalšímu zlepšení kvality ovzduší v dotčené oblasti.

MŽP připomnělo dosavadní metodickou podporu, kterou gestorům k plnění opatření a cílů PZKO doposud poskytlo (informace o způsob plnění opatření, povinnost vydat časový plán, vzor časového plánu, informace o výzvě z NPŽP 2/2021).

Ve vztahu ke zveřejněnému vzoru časového plánu, který je k dispozici na webu MŽP³ byla představena jeho nová úprava spočívající v doplnění vysvětlující poznámky pod čarou. Smyslem této poznámky je uvést na pravou míru skutečnost, že časový plán není způsobilý měnit charakter výkonu přenesené působnosti svěřené obecním úřadům obcí s rozšířenou působností zákonem o ochraně ovzduší, výkonu samostatné působnosti obcí ani jejich vzájemné fungování. Tzn., že opatření PZKO, jejichž způsob plnění předvídá přímo zákon o

¹ https://www.mzp.cz/cz/statut_pracovnich_skupin_ovzduzi

²

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduzi_2020/\\$FILE/OO-podpurna_opatreni_fin-20210215.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduzi_2020/$FILE/OO-podpurna_opatreni_fin-20210215.pdf)

³

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduzi_2020/\\$FILE/OO-vzor_Akzni_plan-20210909.docx](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduzi_2020/$FILE/OO-vzor_Akzni_plan-20210909.docx)

ochraně ovzduší, plní obecní úřady s rozšířenou působností ve smyslu tohoto zákona a přímo na jeho základě. Úkoly spadající do výkonu přenesené působnosti k těmto opatřením uvedeným v časovém plánu, který je vydáván samosprávou, mají tedy charakter doporučení. Tuto informaci by měly vzít gestoři opatření na vědomí, není nicméně nutné již vydané časové plány měnit. Pouze by bylo vhodné uvážit, zdali časové plány neobsahují některé nevhodné formulační výrazy, které by mohly pro veřejnost působit zavádějícím dojmem ve vztahu k rozdělení kompetencí mezi přenesenou a samostatnou působností.

Dále byly stručně zmíněny důsledky nezpracování časového plánu PZKO v zákonem stanoveném termínu (porušení zákona o ochraně ovzduší, možnost zásahových či nečinnostních žalob).

MŽP zhodnotilo dosavadní plnění opatření PZKO. Dle rámcového časového plánu měly obce a kraje do července 2021 (CZ01), resp. srpna 2021 (CZ02), MŽP sdělit v rámci plnění opatření PZKO_2020_1 výsledky jejich analýzy týkající se možnosti podpory dodatečné instalace akumulčních nádob u zdrojů, kde jejich umístění nevyžaduje výrobce. Počet došlých reakcí v rámci CZ02 a CZ01 byl zanedbatelný (cca 5 %, resp. 0 %). Z došlých reakcí vyplývá, že povědomí o opatřeních z PZKO je velmi malé, řada obcí přehlédla rámcový časový harmonogram nebo nečetla metodický dopis od MŽP. Přesto několik obcí podporu akumulčních nádrží vyhodnotilo jako možnou (obce zajišťují tuto podporu pomocí příspěvku na modernizaci topného systému, bezúročnými půjčkami nebo fondem zápůjček).

MŽP také zmínilo, že Krajský úřad Středočeského kraje (oddělení ochrany ovzduší) uspořádal své vlastní jednání k implementaci opatření z PZKO CZ02 dne 5. 10. 2021. Účast byla velmi nízká. Ze strany MŽP zazněl apel směrem k přítomným zástupcům OÚ ORP na zlepšení komunikace a spolupráce s obcemi v jejich správním obvodu při přípravě časových plánů.

Ve věci pokračování kotlíkových dotací informovalo MŽP přítomné, že podpora výměny kotlů bude pokračovat jak v rámci OPŽP, který se zaměří na nízkopříjmové skupiny obyvatel, tak také v rámci programu Nová zelená úsporám, který bude podporovat ostatní žadatele. V rámci první výzvy kotlíkových dotací bude prioritou výměna kotlů nesplňující nejméně 3. třídu (kotle horší než 3. třídy nelze od 1. 9. 2022 provozovat, viz § 41 odst. 16 zákona o ochraně ovzduší). Dle dostupnosti finančních prostředků by v dalších výzvách bylo přistoupeno také k podpoře dodatečné instalace akumulčních nádob u zařízení, kde jejich instalaci výrobce nevyžaduje. Veškeré informace o pokračování kotlíkových dotací lze nalézt v tiskové zprávě MŽP⁴.

V závěrečném bloku poskytlo MŽP dodatečné metodické informace k plnění opatření PZKO_2020_1 a PZKO_2020_2. K opatření PZKO_2020_1 MŽP uvedlo, že

⁴ https://www.mzp.cz/cz/news_20210715_Kotlikove-dotace-pokracuji-do-zari-2022,
https://www.mzp.cz/cz/news_20210726-Minimanual-na-kotlikove-dotace-2021-2022

počet provedených kontrol technického stavu a provozu zdrojů (§ 17 odst. 1 písm. h) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o ochraně ovzduší“) je mezi provozovateli velmi nízký. Provedení této kontroly je přitom klíčové pro identifikaci zdrojů porušujících zákon o ochraně ovzduší a snížení dopadu těchto zdrojů na kvalitu ovzduší. S ohledem na nedostatek informací o skladbě kotlů ve veřejně dostupných databázích je nutné pro identifikaci zdrojů porušujících zákon využít vizuální kontrolu (dým z komína, nevhodné palivo vyskládané na pozemku provozovatele apod.). V této věci je vhodné spolupracovat s obcemi a obecní policií, kteří ve většině případů disponují (na rozdíl od OÚ ORP) místní znalostí provozovatelů. Dále je vhodné se zaměřit na lokality, kde lze předpokládat vysoký podíl kotlů spalujících pevná paliva. Pokud je to účelné, je možné přistoupit také k plošné kontrole zdrojů a vyžádání informací o jejich provozu postupem dle § 17 odst. 1 písm. d) zákona. Cílem kontrol by nemělo být nicméně ukládání sankcí, nýbrž práce s provozovatelem a jeho motivace k výměně nevyhovujícího zdroje, případně nastolení souladu provozu zdroje se zákonem o ochraně ovzduší a pokyny výrobce.

K opatření PZKO_2020_2 MŽP informovalo přítomné, že na webových stránkách www.jakspravnetopit.cz jsou k dispozici informace týkající se vytápění domácností. V současnosti tato stránka odkazuje na stránky MŽP (sekce lokální topeniště), do budoucna je plánováno vybudovat samostatnou webovou stránku mimo prostředí webu MŽP, která se bude tématu věnovat v uživatelsky přívětivějším prostředí. Na zmíněném webovém odkazu již byla mimo jiné zveřejněna elektronická verze brožury „Jak správně topit a ušetřit“. MŽP dále poskytlo k využití odkaz na stránky projektu LIFE Populair (LIFE18 IPE/SK/000010, www.populair.sk), kde budou zveřejněny informační a edukativní materiály zabývající se problematikou vytápění domácností zpracované VŠB, které je za podpory MŽP jedním z partnerů zmíněného projektu.

Zástupci Ministerstva dopravy informovali o stavu plnění opatření PZKO_2020_4 (Kompletní dostavba Pražského okruhu) stanoveného v rámci PZKO aglomerace Praha CZ01 (viz příloha zápisu). Zároveň informovali o tom, že byla schválena Dopravní politika ČR pro období 2021-2027, která reflektuje snahu o snižování imisí. V rámci Dopravní politiky vznikají projekty (např. modelování imisí na silniční a dálniční síti), které mají vazbu na PZKO a jejichž výsledky se promítnou do nových Sektorových strategií.

V rámci proběhlé diskuse bylo řešeno a konstatováno následující:

- Ze strany Krajského úřadu Středočeského kraje zaznělo, že v říjnu a v listopadu 2021 budou na jednotlivé OÚ ORP distribuovány fyzické výtisky brožury „Jak správně topit a ušetřit“. Dále byla diskutována vzájemná spolupráce kraje s obcemi, která je velmi žádoucí. Součinnost kraje a obce při zpracování časového plánu se týká zejména souladu časových plánů mezi krajem a obcí, koordinace informačních kampaní ke správnému

spalování apod. Kraj nemá povinnost, a ani to nevyplývá ze zákona o ochraně ovzduší, kontrolovat obci dokumenty související s časovými plány, které si některé obce nechávají zpracovávat u soukromých firem.

- K povinnosti zpracování časového plánu v rámci obce a ORP: Obec má dle zákona o ochraně ovzduší povinnost zpracovat časový plán v případě, že byla identifikována v rámci PZKO jako cílová (viz kapitola C.2 v PZKO), přičemž do časového plánu zapracovává veškeré aktivity ke splnění cílů PZKO, které může vykonávat v rámci samostatné působnosti. ORP povinně zpracovává časový plán pouze v případě, že je zároveň cílovou obcí, přičemž v časovém plánu má pak uvedeny aktivity, které vykonává v samostatné působnosti. Aktivity, které vykonává ORP v přenesené působnosti (výkon státní správy) být v časovém plánu nemusí, neboť vyplývají přímo ze zákona o ochraně ovzduší, nicméně to MŽP doporučuje (při současném zohlednění metodické poznámky uvedené ve vzoru časového plánu).
- Ke kontrolám a případným sankcím za nezpracování časového plánu: Nezpracování časového plánu PZKO je porušením zákona o ochraně ovzduší. Obce mohou čelit zásahovým nebo nečinnostním žalobám, na které mohou navazovat žaloby na náhradu škody nebo nemajetkové újmy. Kontroly plnění časových plánů budou probíhat formou veřejné kontroly a dále ze strany MŽP přes pracovní skupinu pro podporu implementace opatření stanovených v PZKO. MŽP vyzvalo obce, aby, až budou mít zpracovaný svůj časový plán, daly tuto informaci vědět MŽP.
- K neúčasti samospráv jednotlivých obcí uvedených v PZKO: Komunikace směrem k obcím bude probíhat prostřednictvím ORP. Zajistit jednání se všemi cílovými obcemi z PZKO (kterých je např. jen za CZ02 cca 400) by bylo technicky i organizačně velmi náročné a málo efektivní.
- K zjišťování, zda obce zaslaly informace MŽP o možnosti financování akumulčních nádrží: MŽP na vyžádání dané ORP zašle seznam obcí v její působnosti, které ministerstvu odpověděly.

Závěrem byli účastníci jednání vyzváni k zaslání informace o možnostech financování dodatečného pořízení akumulčních nádrží, pokud tak doposud neučinili v rámci stanovené 6 měsíční lhůty vyplývající z opatření PZKO_2020_1.

Zapsala: Renáta Škopková, oddělení kvality ovzduší

Schválil: Kurt Dědič, ředitel odboru ochrany ovzduší

Příloha: Aktuální stav plnění opatření PZKO_2020_4 (Kompletní dostavba Pražského okruhu - PZKO CZ01)